

Ein tilfeingiskreppa, men vit halda fram eftir fummum!

UPPHØGGING

Eitt land av tilvild – tí at tað ikki er til nøkur ætlan, hvørki føroysk ella donsk! Ein ásannan av veruligu orsökunum og ein vegur burtúr kreppuna rúmast ikki í føroyskum politiskum høvdum, sigur John Smith.

Framhald

VANDAMIKIL KÓS – VANDAMIKILIR TANKAR

Hon er deyðans farlig: Starblinda fiskivinnu-politiska kósín, har av-olddað teknologiin, er um at hava gjørt av við okkum øll. Ein stóða har skatt-gjaldarin skal gjalda eitt støðugt akkumulerandi hall, um somu tíð, sum hann eisini skal avdraga "gamla hallið" í 21,5 ár. Hetta sum nú er endur-figgjað av dønnum sambart vanligum marknaðar-búskaparligum treytum. (treytir vit hava undir-skrivað og sostatt bundið okkum at halda, men sum vit kortini tykjast ikki hava havt rættlugar ætlanir um at halda álikavæl?) Tí - "It is rooted deeply in our minds that Denmark will not let us go bankrupt". c: J. Sundstein, fyrrv. figgjarmálaráðharri, í sam-talu við Wall Street Jour-nal í 1987. Karráðið veru-leikin er hvaðna verri: Ístaðin fyri "vil ikki lata" skal ivaleyst standa "fær ikki latið okkum fara bankarot". Føroyingar spæla tí við eldin, tí tað er átókt altjóða yvirgangi at misbrúka ta gislástøðu føroyska kreppan hevur sett **danskar** politikkarar í. Úr slíkum fer tað aldrin at spyrjast nakað gott!

LOYNSNIN

Tað var longu í 1972 at "Rómabólkurin" gav út frágreiðingina "The Limits to Growth" um av-markingarnar fyri farm-haldandi vøkstri, tiskil skuldi staðið monnum greitt at tað er bert ein vegur og tað er at fáa sum mest burtúr innan markini fyri vøkstur.

Tað mátti staðið monnum greitt, at tað ikki er talan um nakrar sømdir fyrr enn tann dagin, føroyingar "bita í tað súra eplið" og leggja fyri danir ein fiski-vinnupolitikk, við tal-dømun, ið greitt sýna, at tað er gjørligt ikki bert at steðga "framleiðsluni" av halli, men sum eisini sýna,

at tað er gjørligt at hækka útflutningsvirði Føroya, hartil at landið aftur ber tað talið av fólki her var, áðrenn skriðan leyp! - Tá – men ikki áður enn tað, er eisini greitt at samráðast um figgjarpolitiskar spurningar!

GRUNÐARLAGIÐ

Grundarlagið fyri einum tilfiskum politikki eiga vit í Føroyum, men tað vit ikki eiga eru politikkarar, ið vilja ássanna, at so er! Hetta grundarlag fevnir um alt tað, ið er rele-vant til tess at sannføra um, at her ber til at liva uttan hesar umstøður, ið níva mest: Figgjarligu tapini av Føroyum, hesi, danir eru noyddir at leggja fyri teirra skattgjaldarar at taka støðu til, fyri ella imóti! Hvørja ferð!

UTTAN KVOTUR

Hetta grundarlag tað her verður meint við, fevnir um.

- 1) Fiskastovnar, ið tað er gjørligt at fáa á fótur aftur, tá vit skifta teknologi.
- 2) Eina sjálvsavmarkandi veiðuteknologi, ið ber í sær, at tað aftur kann fiskast uttan kvotur.
- 3) Eina tekniskt hart roynda veiðuteknologi, har peningurin fer til hýrur, heldur enn til olju.
- 4) Royndir og úttroknarar, ið prógva at hetta er tann leiðin við kunna og eiga at halda.

Tað snøgt sagt einasta, ið fírestar tykist verða spurn-ingurin um at vinna á sær sjálvum.

HVAT ER SUM BAGIR?

Hvørt ár, øll árin síðan kreppan gjørdist sjónlig, hava danir tosað um og røð upp undir og heitt á føroyingar um eitt føroyskt útspæl. Men føroy-ingar ikki so mikið sum hava resast við. Hetta er við at gerast ein lógin sak. Øll eru við so við og við vordin greið um, at her verður eingin broyting, fyrr enn við spæla út. Ikki at gera tað er bæði skila- og ábygdarlest. Í staðin

fyri at heitdyrka okkara paranoia og spilla tíðina burtur við at mála figg-indamyndir av einum fólki, (ið situr á maktini og hevur fingið trupulleikar av okkara ávum), áttu vit at medvirka við uppskot-um til loysn av hesum trupulleikum.

KENSLUR ELLA FAKTA?

At royna at seta seg inn í hvussu danir hugsa, og í ávisum førum eru kroystir til at hugsa, er ikki tað sama sum at siga, at danir ikki kundu havt taclað støðuna á annan hátt! Bert er tað ívasamt um teir við støði í tí vitan vit hava latið teimum, hava havt nakran møguleika til tess. At seta seg inn í og royna at finna fram til tær motiver-ingar, ið liggja til grund fyri "donsku tiltøkunum" er bert ein máti, til tess at skilja tað, sum hendir og serliga at royna at gera sær eina mynd av, hvat, ið kemur næst! Við øðrum orðum ein roynd at førka seg frammum hendingar-nar, og við einari tilfiskari vitan at fáa broytt einari framhaldandi skeivari gongd! Sakliga sæð og turt ana-lytiskt so kann sigast: Hava Føroyar stýrt seg figgjarglaga fastar so er hetta ikki bert ein før-oykskur trupulleiki, hetta er eisini ein stórus dansk-ur trupulleiki! Teir, sum avgerðirnar taka, har sum her, eru fólkavaldir politikkarar, sum sostatt hava akkurat somu fortreytir - ella væntandi somu - til at taka avgerðir um loysnir, so ella so. Afturval er fyri danskur politikkarar, ein líka so stórus trupulleiki, sum tað er tað fyri ein føroyskan.

IKKI 1856 ELLA 1948 - HETTA ER NÚ!

Tí er tað burturvíð at siga, jú men, tit hava havt Fø-oyar í so og so mong ár, sostatt álíggur tykkum! Fara veljararnir har (og her) ikki at siga: "Hvat okkara meira og minni høvligu forfedrar funnu uppá tað rakar ikki

okkum, tað er ikki okkara upppinnisi". Teir siga tað sum "liggur í tíðini". Teir siga: "Ger rokningina upp og strika hasa kontoina!" – og tað er henda veru-leika danskir politikkarar (stjórn, fólkating og almenningurin) hava at halda seg til. Royn og gykka tær ein annan realistiskan veruleika? Olja?

Nær hava veljarar kært seg nakað serligt um tað, ið liggur 15 til 20 ár framm í tíðini? Og afturat hesum kemur, at danir hava pumpað olju upp úr Norðsjónum seinastu 20 árin og ikki fyrr enn nú eru nakrar fáar mill. kr. komnar í statskassan av hesi orsök, – so, olja upp úr føroysku undirgrundini er neyvan heldur nakað argument!

OKKARA SPEGIL

Við støði í teim upplýs-ingum vit hava givið dønnum er greitt, at danir kunnu ikki siggja nakra gongda leið burtúr trupulleikum í Føroy-um, áðra enn ta leið vit hava stungið teimum út! Tað eru vit, sum hava sannført teir um, at niðurstøðurnar hjá Skak Nielsen eru tær røttu, tá tað kemur til stagneraðu og fallandi inntøkurnar til tað føroyska samfelagið. Tað eru vit og ikki Skak Nielsen, ið hava gjørt han-sara prognosur til ævigan sannleika! Danir kenna ongan annan føroyskan fiskivinnupolitiskan sann-leika, enn tann vit hava latið teimum og sannført teir um.

OKKARA AVRIK

Tann størsta ólukkan aftaná 6. okt. er goymd í viðagitnu útsøgnini hjá Bygnaðarnevndini, tá hon kategorisk svavði før-oyksa samfelagið, við orð-inum: "Tað er eingin saklig argumentation, ið talar fyri tí neyðuga, at skifta flotan út"! Tað vóru hesi orð, ið tryg-gjaðu eitt framhald av okkara hópisleysa fiski-vinnupolitikki, tað er her tað stóra mistakið fjalar

II partur

Vegna skeivari ráðfylgju í uppsetingini av greinini í gjár verður hon endur-prentað í sínum rætta samanhangi. Haldið okkum til góðar. Blaðstj.

seg! - Ivaleyst eitt so nógv størri mistak, enn 6. oktober skræðlið, tá privata uttanlandsskuldin varð flutt yvir í lands-kassan og privatu for-múðurnar vóruð bjargaðar, ein hending, ið hevur tví-býtt fólkið, í rík og fátøk og hevur ført til eitt full-komuliga eirindaleyst skattatryst, um somu tíð, sum vit gjørdust skuldar-bundin fleiri ættarlið fram! Tað vóru ikki danir, ið valdu at bjarga føroysku privatu bankunum, líka so lítið, sum tað yoru danir, ið mannaði meirilutan í tí Bygnaðarnevnd, ið fer at fáa ivingarsama heidurin fyri at hava steðgað øllum tí føroyska samfelagnum, sum tað er. At eingi hagtøl vóru, ið sýndu peningaflytingar millum lond, má sigast at hava verið politiskur naivitetur. At hava latið privatbankum tjóðbanka-ábyrgd, verður neyvan gjørt aftur.

VERULEIKIN VIT IKKI SIGGJA.

Danir siggja veruleikan so sum vit hava lagt hann fyri teir, meðan vit ikki vilja

kennast við tann veru-leika, ið er okkara: Vit eru sostatt staddir í hvør sín-um enda av einum myrk-um tunlli! Mest sannfíkt er tí, at danir fara at halda fast um sín Føroyapolitik, tí tað syrgja vit fyri! Teir fara framhaldandi at halda gjørdar avtalur og fara at gera tað teir kunna til tess at halda okkum til okkara part av hesum avtalum, tí hetta er í samsvari við tað vit hava sagt teimum. At hetta verður so er tí **meira ein føroysk heldur enn ein donsk avgerð**. Tað skal verða lógið, um danir við skuldarsanering-um og rentuskáa fara at "spilla gongdina", sum í donskum eygum er fult í tráð við teirra bestu sann-føring og samvitsku, um-framt fult í tráð við tað føroyingar hava lagt á borðið av føroyskum vin-nulífsfortreytum. Hesar, ið greitt sýna, at tað ikki ber til at breiðføða fólkið her býr! At broytt Føroyapolitikkinn vildi jú verið at sviðið Føroyar og føroyingar! Tí er tað harmiligt at siggja og hoyra okkara menn tjakast um støðuna.